

Sygn. akt IV KO 82/22

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **A. P. i M. M.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 2 sierpnia 2022 r.

wniosku Sądu Okręgowego w S. o przekazanie sprawy do rozpoznania

innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. (sygn. akt IV K [...]),

na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2022 r., sygn. akt IV K [...], Sąd Okręgowy w S. wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu – Sądowi Okręgowemu w K. – z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Sprawę o sygn. akt IV K [...] (wcześniej XXI K [...]), której dotyczy rozpoznawany wniosek, przekazano do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. na podstawie art. 36 k.p.k. na mocy postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKo [...] (z Sądu Okręgowego w K.) argumentując, że większość osób podlegających wezwaniu na rozprawę zamieszkuje bliżej Sądu Okręgowego w S. k. (11797). Wcześniej, ta sama sprawa, wówczas pod sygn. akt II K [...], została przekazana na podstawie art. 36 k.p.k. na mocy postanowienia Sądu

Apelacyjnego w [...] z dnia 25 stycznia 2022 r. (k. 11703) do rozpoznania – z Sądu Okręgowego w C. do Sądu Okręgowego w K. (z uwagi na to, że osoby wezwane na rozprawę będą miały lepsze połączenie komunikacyjne z K., niż z C.).

W uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego w S. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. (sygn. akt IV K [...]), wskazano, że sędzia referent niniejszej sprawy jest sędzią, który zmienił miejsce służbowe z Sądu Okręgowego w K. na Sąd Okręgowy w S.. Wcześniej wniósł o zwolnienie go z orzekania w prowadzonych w poprzednim Sądzie 17 sprawach i Kolegium Sądu Okręgowego w S. podjęło uchwałę o zwolnieniu go z trzech spośród nich. Obecnie podnosi, że w ocenie wnioskującego Sądu, sędzia referent nie będzie w stanie „opanować jednocześnie pełnego referatu w K. i od razu bardzo dużego referatu w S., przy jednoczesnym dużym bieżącym wpływie spraw”. Sąd ten wskazał przy tym, iż „jednocześnie wiadomo, że wpływ spraw na sędziego w Sądzie Okręgowym w S. jest i będzie większy niż w Sądzie Okręgowym w K.”, wyjaśniając, na jakich przesłankach opiera swoje przekonanie i przedstawiając przewidywaną strukturę jakościową spraw. Dodał przy tym, że referat sędziego referenta „reprezentującego Sąd wydający niniejsze postanowienie” to kilkaset tomów w dwóch różnych sądach, ale pod koniec roku może to być liczba większa i musi przesądzać o trudności rozpoznania niniejszej sprawy. Może to, jego zdaniem, doprowadzić do wydłużenia przyszłego czasu procedowania w sprawach rozpoznawanych przez ten Sąd i uniemożliwi procedowanie zgodnie z zasadą szybkości postępowania, wyrażoną w art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k. – w szczególności w sprawie, której dotyczy wniosek o przekazanie na podstawie art. 37 k.p.k. W sprawie tej na przesłuchanie oczekuje 288 świadków (akt oskarżenia, k. 11604-11655). Tym samym sędzia referent nie będzie w stanie zapewnić „racjonalnych terminów procedowania spraw przez Sąd nie tylko w tej sprawie, ale w żadnej sprawie”.

Rozpoznając przedmiotowy wniosek Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Okręgowego w S. nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy podkreślić, że instytucja określona w art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstępianie od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie

świadczącej o tym, iż pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Przekazanie sprawy w omawianym trybie może nastąpić tylko wtedy, gdy w sposób realny występują okoliczności, które mogą stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania sprawy w danym sądzie. Za takie okoliczności należy uznać sytuacje, które mogłyby wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać nawet mylne przekonanie, podjęte jednak w oparciu o racjonalne przesłanki, że w sądzie właściwym miejscowo nie ma wystarczających warunków do rozpoznania sprawy w sposób w pełni obiektywny (por. *postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 sierpnia 2012 r., V KO 48/12, Lex Nr 1220979; z dnia 7 czerwca 2018 r., V KO 39/2018, LEX nr 2509721; z dnia 14 marca 2018 r., IV KO 14/2018, LEX nr 2499824*). Dobro wymiaru sprawiedliwości może zostać zagrożone także wtedy, kiedy do rozstrzygnięcia sprawy nie dochodzi w rozsądnym terminie. Do podstawowych warunków optymalnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości należy bowiem – obok zapewnienia stanu obiektywnego i niezawisłego orzekania – również realizowanie celów postępowania karnego, określonych w art. 2 § 1 k.p.k. (por. *postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, z. 9 - 10, poz. 68; z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, Prok. i Pr. 2000, Nr 3, poz. 7; z dnia 7 kwietnia 2000 r., II KO 105/00, LEX nr 43881*). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano na wyjątkowy charakter instytucji uregulowanej we wskazanym przepisie, podkreślając, że zbyt szerokie jej stosowanie może spowodować skutki wręcz sprzeczne z *ratio legis* powołanego przepisu, osłabiając poczucie zaufania nie tylko do konkretnego sądu, lecz również do całego wymiaru sprawiedliwości (por. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2000 r., II KO 156/00, Prok. i Pr. 2001, Nr 1, poz. 9*).

Należy stwierdzić, że tego rodzaju sytuacja nie zaistniała w niniejszej sprawie. Okoliczności faktyczne wskazane przez wnioskujący Sąd nie przemawiają za jej przekazaniem do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu bowiem nie można uznać, że byłaby to decyzja podjęta z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W istocie, tak jak wskazuje wnioskujący Sąd, sprawność postępowania karnego w szczególnych przypadkach może stanowić argument przemawiający za

skorzystaniem z instytucji unormowanej w art. 37 k.p.k. Jednak instytucja ta nie może stanowić instrumentu służącego „obejściu” regulacji natury ustawowej, w tym skutków decyzji podejmowanych przez uprawniony organ. Tryb wskazany w art. 37 k.p.k. nie może służyć do korygowania decyzji Sądu Apelacyjnego podjętych w trybie art. 36 k.p.k., czy skutków określonej decyzji personalnej Kolegium Sądu Okręgowego, co zdaje się sugerować treść uzasadnienia postanowienia Sądu występującego.

Należy przy tym podkreślić, że rozstrzygnięcie na podstawie przepisu art. 37 k.p.k. przekazuje sprawę konkretnemu sądowi do merytorycznego rozpoznania, a nie powinno zmierzać do rozważenia zmiany decyzji danego *gremium*, co do tego, czy dany sędzia będzie referentem w danej sprawie czy też, który sąd powinien sprawę rozpoznać (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2022 r., IV KO 74/22, niepubl.; z dnia 31 maja 2022 r., IV KO 52/22, niepubl.*). A zatem na mocy tego uregulowania nie następuje przekazanie sprawy do konkretnego referatu sędziego (z imienia i nazwiska) – czy też „wyjęcie” jej z tego referatu. Instytucja ta nie służy więc „odciążaniu” referatu konkretnego sędziego, choćby zaplanowane ono zostało w sposób „niepragmatyczny”. Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował stanowisko, iż przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie uzasadniają problemy techniczne, organizacyjne lub kadrowe – wyłącznie zaś do takich okoliczności odwołuje się uzasadnienie wniosku. Słusznie zresztą jednocześnie autor wniosku wskazuje, że Sąd Najwyższy nie jest powołany do tego, aby korygować nierównomierność obciążenia sądów (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 grudnia 2013 r., IV KO 101/13, LEX nr 1413158; z dnia 22 stycznia 2015 r., II KO 85/14, LEX nr 1616902; z dnia 27 maja 2015 r., III KO 34/15, OSNKW 2015, z. 10, poz. 85; z dnia 10 maja 2018 r., III KO 43/18, LEX nr 2490306; z dnia 15 maja 2019 r., II KO 47/19, LEX nr 2665305; z dnia 28 marca 2008 r., II KO 13/08, LEX nr 406919*).

Chociaż wnioskujący Sąd stwierdza, że „Sąd Apelacyjny w [...] (przekazując do rozpoznania do Sądu Okręgowego w S. niniejszą sprawę) orzekał w oparciu o błędne założenie, że sędziowie Sądu Okręgowego w K. są bardziej obciążeni pracą niż sędziowie Sądu Okręgowego w S.”, to procedowanie w trybie art. 37 k.p.k. nie służy do korekty założeń przyjętych za podstawę decyzji podejmowanych przez

inne gremia wymiaru sprawiedliwości, nie jest przecież trybem zażaleniowym. W tej sytuacji, w której za przydział spraw i decyzję o przypisaniu danej sprawy do konkretnego Sądu odpowiadają w tym przypadku inne organy, postulat skorzystania przez Sąd Najwyższy z instytucji *forum extraordinatum* jest niczym innym, jak wyrazem nierespektowania i próbą obejścia procesowych skutków decyzji podjętych przez właściwy sąd lub właściwy organ sądu, na konkretnej podstawie prawnej.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[as]